

Adviesstructuur sociaal domein

1. Inleiding

We willen een stad zijn waar inwoners meedoen, rondkomen en vooruitkomen. Waar we initiatieven van inwoners omarmen. Dit vraagt dat we in gesprek blijven met onze inwoners. Ook over de ontwikkeling van het sociaal domein en over de manier waarop de uitvoering tot stand komt zoeken we dit gesprek op. De participatie van inwoners en belangenorganisaties kan op allerlei manieren tot stand komen. Naast participatie is er ook een wettelijke basis om gevraagd en ongevraagd advies te kunnen geven. Deze wettelijke basis is vastgelegd in de drie decentralisatiewetten, de WMO, jeugdwet en participatiewet.

Vanwege de samenhang tussen beleid en uitvoering en de onderlinge samenhang tussen de drie decentralisaties is er behoefte om de participatie en de inspraak breder te organiseren. Deze notitie gaat over de organisatie van de inspraak.

2. Bestuurlijk kader

In het coalitieakkoord 2014-2018 is o.a. opgenomen:

“Wij willen goed luisteren naar inwoners en cliënten; we bekijken hoe vertegenwoordigers vanuit de wijken en cliënten een sterkere adviesrol kunnen krijgen richting de gemeente.”

In veel gemeenten is er voor gekozen om de advisering door adviesraden na de decentralisaties aan te passen. Dat doet men door het ombouwen van de bestaande Wmo-raad naar een brede adviesraad sociaal domein. Deze brede adviesraad adviseert het college gevraagd en ongevraagd over beleid met betrekking tot de Wmo, Jeugdwet en Participatiewet. Andere gemeenten houden drie aparte raden, of zoeken naar een meer flexibele manier van adviseren.

Wij opteren voor een tussenweg waarbij sprake is van een adviesnetwerk actief op het terrein van de drie decentralisaties als netwerkorganisatie. Deze bestaat uit een vaste kern en partners die betrokken zijn bij het netwerk. Dit kunnen bestaande organisaties zijn, maar ook nieuwkomers, al dan niet in georganiseerd verband, die meedenken en voorstellen ontwikkelen over de thema's die spelen in het sociaal domein.

In deze notitie schetsen we de doelstelling en werkwijze van deze adviesraad nieuwe stijl en de processtappen om dit te gaan bereiken.

3. Doel van de adviesraad sociaal domein

Gevraagd en ongevraagd advies:

Een goede adviesraad houdt de gemeente scherp. De gemeente vraagt advies over beleidsinitiatieven of uitwerking van beleid binnen het sociaal domein. De adviesraad reageert op deze adviesaanvraag met een advies. Daarnaast zal de adviesraad het initiatief nemen om ongevraagd thema's te agenderen bij de gemeente.

Een en ander geschiedt op een positief kritische wijze waarbij zowel voor de gemeente als de adviesraad de inhoud centraal staat.

Gesprekspartner is het college van burgemeester en wethouders. Door periodiek verslag te doen van de bevindingen (en de vertaling daarvan naar gemeentelijk beleid) helpt de adviesraad ook de gemeenteraad bij het inhoud geven aan haar kader stellende taak.

Zo breed mogelijke betrokkenheid:

We willen graag dat meer inwoners mee kunnen denken over het gemeentelijke beleid, georganiseerd in een groep of vanuit zijn/haar individuele kennis en ervaring. Om die reden is de adviesraad nieuwe stijl een netwerkorganisatie die breed en flexibel is samengesteld.

We willen dus niet langer slechts enkele adviesraden om advies vragen, maar meer inwoners of organisaties de kans geven mee te denken. Zo bereiken we een bredere groep belanghebbenden, die vanuit een verschillend perspectief kunnen meedenken.

De ene groep zal meer beleidsmatig een thema willen beschouwen, een andere groep heeft juist meer kennis en gevoel bij de effecten van het beleid: in de uitvoering.

Op deze wijze ontwikkelt de adviesraad een eigen agenda met speerpunten, los van de adviesvragen die de gemeente voorlegt.

Samenhangend advies:

Het sociaal domein bestaat niet uit drie pijlers die afzonderlijk van elkaar functioneren. Juist samenhang en maatwerk is van belang. Als we daadwerkelijk het sociaal domein als geheel willen transformeren hoort daar ook een flexibele en brede adviesstructuur bij. We willen als gemeente ook graag een spiegel voorgehouden krijgen op deze noodzakelijke samenhang in ons beleid.

4. Werkwijze van de adviesraad

Hoewel de adviesraad nieuwe stijl over haar eigen werkwijze gaat, zijn er wel enkele bouwstenen die we vooraf willen vastleggen.

Onafhankelijk voorzitter

In een netwerk van allerlei personen en organisaties heeft eenieder een eigen positie en bekijkt voorstellen vanuit een eigen perspectief. Dat maakt het netwerk waardevol maar tegelijk kwetsbaar. Daarom is een verbindende onafhankelijk voorzitter van groot belang om het netwerk krachtig te laten werken. Iemand die zorgdraagt dat alle ideeën worden gehoord en weet samen te binden tot adviezen die er toe doen. Iemand die boven de “partijen” kan staan, verbindingen legt, aandacht heeft voor individuele partners én het netwerk als geheel. De onafhankelijk voorzitter wordt geworven via een transparante sollicitatieprocedure die door de gemeente wordt gefaciliteerd. (bijlage 3: profielschets).

Kerngroep: vaste basis en continuïteit

Een netwerk vraagt ook enige structuur om efficiënt met elkaar te kunnen werken. **Daarom wordt er een kerngroep geïntroduceerd die bestaat uit een aantal vaste deskundigen. Deze deskundigen hebben een achtergrond in (een van de onderdelen van) het sociaal domein.** Over samenstelling van de kerngroep beslist de adviesraad op voorstel van de voorzitter. Belangrijk dat naast kennis ook sprake is van een mooie afspiegeling vanuit de Helmondse samenleving.

De voorzitter van de adviesraad is tevens voorzitter van de kerngroep.
Voor de leden van de kerngroep zal een vrijwilligersvergoeding beschikbaar worden gesteld.

Ondersteuning

De adviesraad die we voor ogen hebben vervult verschillende rollen: aanjager, initiator, vertaler, brievenbus en klankbord voor de ideeën die leven bij inwoners en organisaties. Om een en ander in goede banen te leiden is ondersteuning van de adviesraad (en de voorzitter en de kerngroep) nodig in de vorm van een ondersteuner die tevens kan fungeren als (ambtelijk) secretaris van de adviesraad. Mogelijk dat het stadsleerbedrijf een goede kandidaat kan aandragen. Daarnaast moet het mogelijk zijn om tijdelijk ondersteuning in te kopen om snel een goede basis te leggen. In overleg met de onafhankelijk voorzitter kan hier nader invulling aan gegeven worden.

Nieuwe vormen van participatie

Ook nieuwe vormen van participatie kunnen worden uit geprobeerd en (door middel van het betrekken van stagiaires die een dergelijke opdracht uitwerken) kan virtuele consultatie worden ontwikkeld. En er kan binnen het netwerk gewerkt worden met een virtuele omgeving zodat snel en gericht kan worden afgestemd.

Informeel contact:

Er zijn al veel adviesraden ter ziele gegaan doordat er enkel een formele samenwerking bestaat. Het doel van de adviesraad is daarom om de korte (informele) lijnen te benutten. Door zo vroeg mogelijk in het proces bestuurlijke en ambtelijke contacten aan te gaan, kan ieder vanuit zijn eigen rol en positie bijdragen aan een goede discussie. In die contacten ontstaat de wisselwerking die overheidsparticipatie kan worden genoemd. Het zijn vaak de kleinschalige ontmoetingen met ervaringsdeskundigen die veelzeggend zijn.

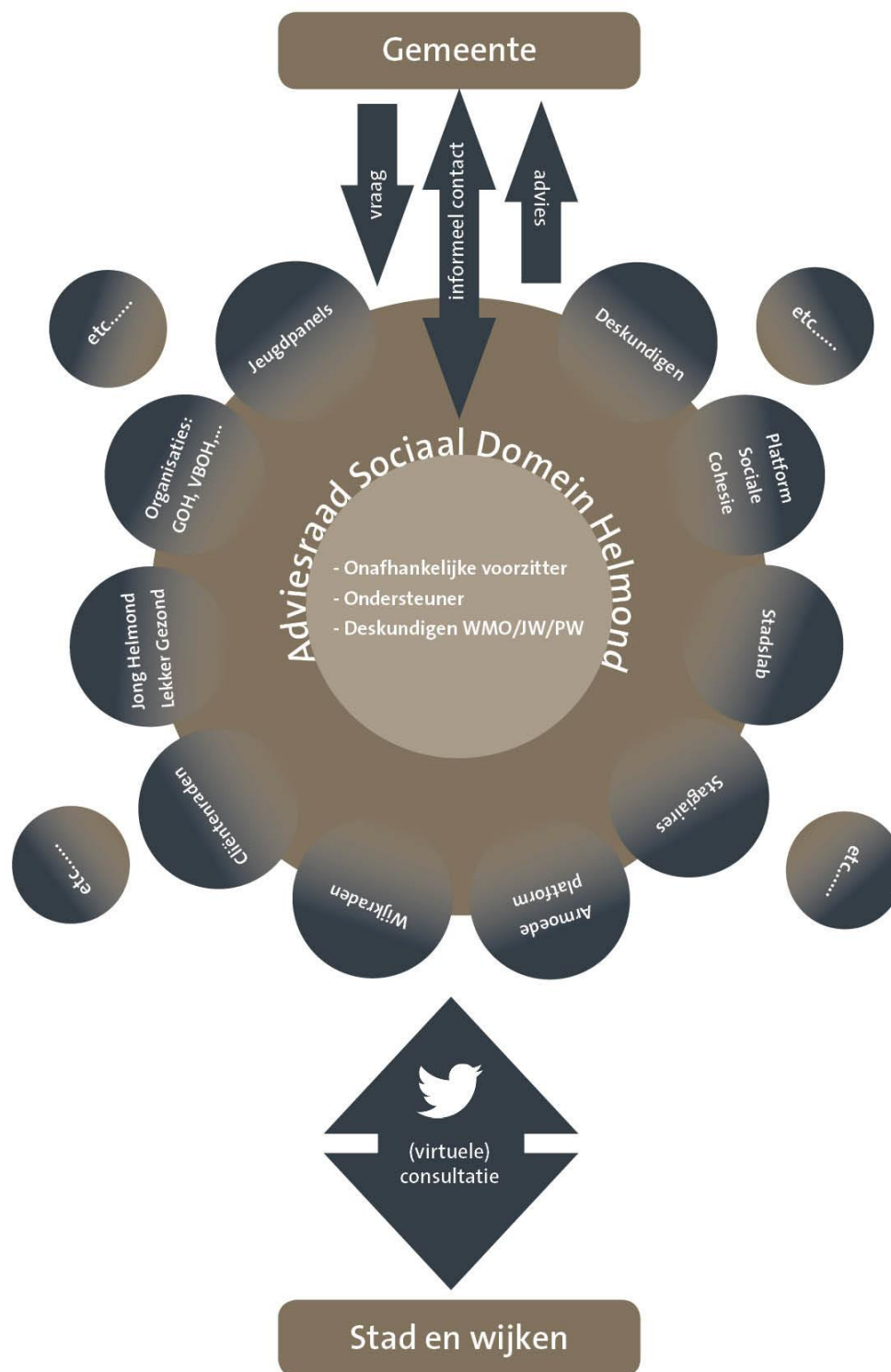
5. Ontwikkeling van de adviesraad

Een adviesraad nieuwe stijl is er niet van vandaag op morgen. Het functioneren als netwerkorganisatie vraagt tijd om te bouwen. Dit proces mag geleidelijk ontstaan en heeft ontwikkeltijd nodig. We beginnen echter niet op nul. Het VBOH en het GOH hebben een hele groep mensen achter zich staan die allen op verschillende thema's kunnen adviseren. Deze belangrijke groep zal als eerste deel uit maken van het netwerk.

Daarnaast zijn er nog veel andere organisaties/platforms/netwerken die thuis horen in het netwerk zoals de wijkraden, het platform sociale cohesie, armoedepplatform, Jong Helmond Lekker Gezond (JHLG) voor gezondheidsthema's, en cliëntenraden van Zorgaanbieders. Ook willen we graag gebruik maken van de kennis en ideeën van het Stadslab. Ook kunnen nieuwe groepen zich melden of worden benaderd.

De regionale cliëntenraad Participatiewet arbeidsmarktregio Helmond - De Peel heeft een eigenstandige positie in het kader van de Participatiewet. Zij is het aanspreekpunt voor Senzer. In deze cliëntenraad hebben twee afgevaardigden uit de Cliëntenraad Werk en inkomen Helmond zitting.

Voor grens overstijgende thema's (thema's die verder reiken dan bijv. alleen de participatiewet) is de adviesraad sociaal domein het aanspreekpunt. Met de komst van de adviesraad sociaal domein ontstaat de mogelijkheid voor de Cliëntenraad Werk en inkomen Helmond om hierbij aan te sluiten. Dit kan in 2017 worden uitgewerkt, tegelijkertijd met de opbouw van de adviesraad sociaal domein.

De adviesraad nieuwe stijl in beeld

6. Verordening

Het recht op het geven van (ongevraagd) advies is vastgelegd in de wet (zie bijlage 2). Dat vraagt om een rolverdeling die goed in een verordening is verankerd. De gemeente is op veel momenten de vrager van advies en de adviesraad zal adviseren.

Per onderwerp kan het variëren hoe geadviseerd wordt. Dit kan op verschillende momenten in de besluitvorming en op verschillende manieren. Soms zal dit helemaal in het begin zijn, om input op te halen welke kant op te gaan, soms is meegelezen met een concept stuk wenselijk. In sommige gevallen kunnen we gebruik maken van een officiële adviesaanvraag waarop we binnen een aantal weken een schriftelijke reactie krijgen, in andere gevallen kan via een gesprek mondeling advies worden ingewonnen. Ook (digitale) enquêtes, werkplaatsen of gesprekstafels geven mogelijkheden om input op te halen.

Een en ander vraagt om een goede wisselwerking tussen de adviesraad en de gemeente. Gezien de huidige werkwijze en contacten is een goede basis gelegd.

Ondanks de flexibele opzet en de informele manier waarop elkaar kan worden opgezocht is het van belang de relatie ook formeel vast te leggen in een verordening. In formele opzicht fungeert de adviesraad als een adviescommissie ex artikel 84, eerste lid Gemeentewet.

7. Communicatie

De adviesraad nieuwe stijl is gebaat bij een goede communicatie. Wil de netwerkorganisatie groeien, zal de informatie goed ontsloten moeten zijn. Dat betekent dat vanaf het begin het thema communicatie hoog op de agenda staat. Gedacht kan worden aan een website, en diverse vormen van social media. Hier liggen mooie kansen voor stageopdrachten.

De gemeente zal ook intern de communicatie goed moeten organiseren. Vanaf de nieuwe start zal duidelijk moeten zijn wat de meerwaarde van de adviesraad sociaal domein voor de gemeentelijke organisatie is en op welke manier beleidsmakers hier gebruik van kunnen maken en welke spelregels we (in de verordening) hebben vastgelegd.

8. Budgettaire gevolgen nieuwe werkwijze

Het organiseren, coördineren en ontwikkelen van de adviesraad als netwerkorganisatie kost veel tijd. We verwachten inzet, betrokkenheid en faciliteiten vanuit de bestaande organisaties. Daarnaast zal er ook budget nodig zijn om tot een start te komen, ondersteuningsuren in te kopen en innovatieve manieren uit te proberen om ervaringen en ideeën vanuit het netwerk te ontsluiten. De leden van de kerngroep ontvangen een vrijwilligersvergoeding.

Het is op voorhand lastig in te schatten welk bedrag toereikend zal zijn, dat zal in de praktijk moeten blijken.

Overleg hierover met het netwerk vooraf is belangrijk evenals de verantwoording achteraf. Voorgesteld wordt vooralsnog € 13.000,= per jaar beschikbaar te stellen. **De gemeente beheert het budget en betaalt facturen die door de voorzitter zijn geaccordeerd. De voorzitter van de adviesraad is budgetverantwoordelijk voor de besteding van de middelen en legt hierover verantwoording af aan het college.**

9. Evaluatie

We slaan een nieuwe weg in. Dat vraagt om regelmatig informeel evalueren en bijsturen. Medio 2018 zal er formeel worden geëvalueerd waarbij de volgende vragen aan bod komen:

- Is het netwerk gegroeid?
- Zijn de partners in het netwerk tevreden?
- Zijn er innovatieve manieren van consultatie uitgevoerd en wat zijn de ervaringen?
- Is de kerngroep gevormd met deskundigen en is het netwerk tevreden over de rol die de kerngroep inneemt in het netwerk?
- Welke adviezen zijn er uitgebracht en wat is er van die adviezen terecht gekomen?
- Is de gemeente tevreden met het bereik van het netwerk en de kwaliteit van de adviezen?
- Is de Cliëntenraad Werk en inkomen Helmond opgegaan in de adviesraad sociaal domein?

10. Besluitvorming en vervolgstappen

Door toezending van deze notitie en verordening ter besluitvorming aan de gemeenteraad geeft het college aan op welke wijze zij invulling wil geven aan het gestelde in coalitieakkoord.

Na vaststelling van de notitie en de verordening door de gemeenteraad kan gestart worden met de uitwerking.

1. Allereerst zal er een voorzitter moeten worden geworven. Daarvoor is een profielschets opgesteld (bijlage 3). Het college benoemt de voorzitter, gehoord de selectiecommissie die de gesprekken voert. Een vertegenwoordiging van het netwerk heeft zitting in de selectiecommissie. Begeleiding is in handen van de afdeling Arbeid Organisatie en Gezondheid van de gemeente Helmond.
2. De benoemde voorzitter zal vervolgens voorstellen doen om de ondersteuningsfunctie in te vullen en het kernteam te formeren. Het netwerk kan hem hierover adviseren.
3. Een kick-off bijeenkomst markeert de nieuwe start.

Bijlagen

Bijlage 1 – Huidige werkwijze

Op het moment heeft de gemeente Helmond twee adviesraden op het gebied van de WMO: het Gehandicapten Overleg Helmond en HelmondJong2Gether. Tot vorig jaar was ook de Seniorenraad een officieel adviesorgaan, maar deze is eind 2015 opgeheven.

- Gehandicapten Overleg Helmond (GOH)

Het GOH vertegenwoordigt dertien aangesloten organisaties van mensen met een functiebeperking¹ en vertegenwoordigt hiermee een groot deel van de cliëntgroepen van de Wmo. Het GOH is per verordening ingesteld als officieel adviesorgaan van de gemeente Helmond en voert daarnaast verschillende andere taken uit om de belangen van hun achterban te behartigen. Hun werkwijze is gebaseerd op cliëntencontact (bijvoorbeeld via open inloop of het helpen in vullen van belastingformulieren) en contact met de aangesloten organisaties.

- HelmondJong2Gether (HJ2G)

HJ2G is geen adviesraad die op grond van een verordening is ingesteld. Onder begeleiding van professionals van de LEV-groep adviseert een wisselende groep jongeren de gemeente. De professionals laten de adviesvraag aansluiten bij de jongeren, bijvoorbeeld door op basis van beleid stellingen te formuleren waarover de jongeren discussiëren.

- Verenigde Bonden Overleg Helmond (VBOH)

In deze onlangs opgerichte stichting hebben de ouderenbonden de belangenbehartiging voor alle ouderen in Helmond ondergebracht. De stichting staat ook open voor mensen die geen lid zijn van een ouderenbond. De VBOH is nu nog geen adviesraad, maar wel betrokken bij deze notitie.

Naast de WMO en Jeugd advisering functioneert er ook een lokale cliëntenraad Helmond in het kader van de participatiewet. Deze cliëntenraad levert 2 leden aan de regionale cliëntenvertegenwoordiging Werkplein Regio Helmond welke de kansen, problemen of tekortkomingen bespreekt met het werkbedrijf Senzer.

¹ BOSK, Vereniging van mensen met een lichamelijke handicap; CCUVN (Crohn- en Colitis Ulcerosa Vereniging Nederland); Gehandicapten Sport Gewest Helmond; GRIP Geestelijke Gezondheidszorg; Invalidenbond Helmond; MS-werkgroep; NVVR De Wervelkolom; NVVS (Nederlandse Vereniging voor slechtzienden); Reumapatiëntenvereniging Helmond; Rode Kruis; Samen Verder; Vereniging Ouders Verstandelijk Gehandicapten; VSN (Vereniging Spierziekten Nederland).

Bijlage 2 – Wettelijk kader

Een aantal wetsartikelen zijn relevant bij dit onderwerp:

- Gemeentewet artikel 150 lid 1
De raad stelt een verordening vast waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken.
- Wmo artikel 11
Het college van burgemeester en wethouders betreft de ingezetenen van de gemeente en in de gemeente van belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, op de wijze voorzien in de krachtens artikel 150 van de Gemeentewet vastgestelde verordening.
- Wmo artikel 2.1.3, lid 3
In de verordening wordt bepaald op welke wijze ingezetenen, waaronder in ieder geval cliënten of hun vertegenwoordigers, worden betrokken bij de uitvoering van de wet, waarbij in ieder geval wordt geregeld de wijze waarop zij
 - a. In de gelegenheid worden gesteld voorstellen voor het beleid te doen;*
 - b. Vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen;*
 - c. Worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;*
 - d. Deel kunnen nemen aan periodiek overleg*
 - e. Onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden*
 - f. Worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie*
- Jeugdwet artikel 2.10
De artikelen 2.1.3, derde lid, en 2.5.1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (betreft onderzoekplicht naar ervaringen van cliënten) zijn van overeenkomstige toepassing
- Participatiewet artikel 47
De gemeenteraad stelt bij verordening regels over de wijze waarop de personen [...] of hun vertegenwoordigers worden betrokken bij de uitvoering van deze wet, waarbij in ieder geval wordt geregeld de wijze waarop deze personen of hun vertegenwoordigers
 - a) Vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen*
 - b) Worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;*
 - c) Deel kunnen nemen aan periodiek overleg;*
 - d) Onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden;*
 - e) Worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie*

Bijlage 3 – Profielschetsen

Concept profielschets Onafhankelijk voorzitter

De gemeente Helmond heeft een nieuwe werkwijze incl. nieuwe verordening Adviesstructuur Sociaal Domein vastgesteld. Daarin wordt het adviesrecht geregeld binnen het sociaal domein die het college van burgemeester en wethouders adviseert. Het is geen adviesraad oude stijl, die als vergaderclub opereert, maar juist een open netwerkorganisatie met vele betrokkenen die op een innoverende wijze de ervaringen en ideeën van de dagelijkse praktijk ophaalt en bespreekt en hierover de gemeente adviseert.

Voor deze adviesraad nieuwe stijl zoeken we een Onafhankelijk Voorzitter

We zoeken een persoon die:

- Affiniteit heeft met het sociaal domein
- In staat is om binnen het netwerk van de adviesraad op te treden als verbinder in verband met de diversiteit van de belangen
- Open staat voor de deelnemers uit het netwerk
- De bedoeling en werkwijze van de adviesraad als netwerk onderschrijft en uitdraagt
- Leiding kan geven aan vergaderingen, discussies kan leiden en deze kan vertalen in concrete acties en adviezen
- Hoofd- en bijzaken kan onderscheiden
- Initiatiefrijk en innovatief is
- Positief-kritisch is
- **Budgetverantwoordelijkheid draagt voor de besteding van de middelen.**

De voorzitter is niet politiek actief (meer) en is geen medewerker van de gemeente of een van de gesubsidieerde organisaties binnen de gemeente Helmond.

Het is geen betaalde functie, er is sprake van een vrijwilligersvergoeding.

Procedure:

Er wordt een selectiecommissie geïnstalleerd bestaande uit 5 personen

De wethouder met WMO in portefeuille is voorzitter van de commissie.

Verder bestaat de commissie uit 3 vertegenwoordigers van het netwerk en een medewerker van de afdeling Ontwikkeling Sociaal Domein.

De afdeling AOG begeleidt de commissie.

Concept profielschets lid van de kerngroep

De leden van de kerngroep:

- zijn deskundig en hebben een achtergrond in (een van de onderdelen van) het sociaal domein
- dekken gezamenlijk de verschillende domeinen af (Jeugd, Participatiewet en WMO)
- zijn in staat verbinding te leggen met het brede netwerk
- vormen gezamenlijk een afspiegeling van de Helmondse samenleving

Kandidaten zijn niet politiek actief (meer) en geen medewerker van de gemeente of een van de gesubsidieerde organisaties binnen de gemeente Helmond.

Het is geen betaalde functie, er is sprake van een vrijwilligersvergoeding.

De wervingsprocedure wordt in overleg met de voorzitter opgesteld en breed opgezet zodat zo veel mogelijk mensen worden bereikt.